

Asia: VN/15822/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta (yksityiset digipostipalvelut)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen tavoitteena on, että viranomaisten Digi- ja väestötietoviraston tuottamaan viestinvälityspalveluun lähettämät sähköiset tiedoksiannot voitaisiin näyttää viestinvälityspalvelun käyttäjille viestinvälityspalvelun käyttöliittymän (Suomi.fi-viestit -palvelu) lisäksi yksityisen toimijan tarjoamassa digitaalisessa palvelussa.

Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa se, että asiakkaalle riittää se, että hän seuraa yhtä palvelua siltä osin kuin viestejä lähettävät tahot käyttävät sähköisiä tiedoksiantoja.

Luonnos hallituksen esitykseksi jättää auki paljon kysymyksiä. Jo annetuissa lausunnoissa on esitetty runsaasti aiheellisia kysymyksiä, joita ei tässä lausunnossa toisteta.

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys koskien sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 124/2025 vp). Lisäksi DVV on uudistanut Suomi.fi-viesteihin liittyvää teknistä toteutusta. Suomi.fi-viesteihin lähettävien viranomaisten on otettava uusi rajapinta käyttöön vuoden 2026 loppuun mennessä. Suomi.fi-viestien uuden teknisen toteutuksen ja uusien toiminnallisuuksien käyttöönotto on monissa viranomaisissa vielä pahasti kesken. Tuomioistuinviraston arvion mukaan voisi olla perusteltua koeponnistaa ensin Digi ensin - lakimuutoksia ja laajentaa Suomi.fi-viestien käyttöä sekä toteuttaa tarvittavia teknisiä muutostöitä ja vasta myöhemmin pohtia viestien näyttämisen laajentamista yksityisiin digipostipalveluihin.

Suomi.fi-viestit -palvelun säilyminen taustapalveluna on kannatettavaa. Ehdotetusta sääntelystä tai sen perusteluista ei käy selkeästi ilmi, mitä katseluohjelman tarjoaminen konkreettisesti tarkoittaa tai pitää sisällään. Yksityisille palveluntarjoajille tulee asettaa sellaiset vaatimukset, että on selkeää,

millä tavalla niiden toiminnallisuudet voivat poiketa DVV:n toteuttamien Suomi.fi-viestien toiminnallisuuksista esimerkiksi siksi, että joissakin tapauksissa viranomaisen tulee varmistua tiedoksiannon vastaanottajan henkilöllisyydestä ja koska tulee olla selvää niin asiakkaalle kuin tiedoksiannon lähettäjälle, milloin todisteellinen sähköinen tiedoksianto on vastaanotettu. Lähettävälle taholle on myös tärkeää se, että se voi lähettäessään valita, voiko viestiin vastata vai ei. On varmistettava, että lähettävä taho pystyy vastaanottamaan mahdolliset vastaukset, jos palveluntarjoaja tarjoaa asiakkaalle vastausmahdollisuuden.

Kun viestit olisivat luettavissa sekä Suomi.fi-viesteissä että mahdollisesti useammassa yksityisessä digipostipalvelussa, kasvaa riski siitä, että asiakkaalla voi jäädä jokin viesti lukematta tai että asiakkaalle on epäselvää esimerkiksi se, mihin määräpäivään mennessä hänen on annettava vastaus tuomioistuimelle. Tuomioistuimen antamassa haasteessa voidaan asettaa vastauksen määräpäiväksi esimerkiksi 14 päivää haasteen tiedoksisaannista. Jos hän kuittaa haasteen vastaanotetuksi useassa yksityisessä digipostipalvelussa, voi hänelle syntyä väärä käsitys siitä, milloin tiedoksianto on tapahtunut. Jos asiakas kuittaa haasteen vastaanotetuksi tuomioistuimen asiointipalvelussa, siellä voidaan näyttää hänelle tarkka päivämäärä, mihin mennessä vastaus on toimitettava. Vastaava toiminnallisuutta ei ole käytettävissä Suomi.fi-viesteissä, eikä sellaista voitane toteuttaa myöskään yksityisiin digipostipalveluihin, kun asiakkaalla voisi olla useampi palvelu samanaikaisesti käytössä ja koska yksityiset digipalvelut voisivat näyttää vain samoja tietoja, mitä Suomi.fi-viesteissä voidaan näyttää.

Se, että asiakas voisi keskittää yhteen valitsemaansa yksityiseen digipostipalveluun viestit sekä viranomaisilta että yksityisiltä tahoilta, voisi vähentää asiakkaan tarvetta seurata aktiivisesti useaa eri palvelua, vaikka viranomaiset käyttäisivät omia asiointipalvelujaan, jos viranomaisten asiointipalveluihin saapuvista uusista viesteistä lähetettäisiin ilmoituksia Suomi.fi-viesteihin ja asiakas voisi vastaanottaa ne valitsemassaan yksityisessä digipostipalvelussa. Esimerkiksi Suomi.fi-viestien säilytysajat ja viestien kokorajoitukset ovat sellaisia, että Suomi.fi-viestien toiminnallisuudet eivät ole riittäviä tuomioistuinten asiakkaiden tarpeisiin, eikä yksityisissä digipalveluissakaan voitaisi antaa parempia toiminnallisuuksia kuin Suomi.fi-viesteissä, koska niissä voitaisiin näyttää vain sellaisia viestejä, joita voidaan näyttää myös Suomi.fi-viesteissä, jolloin joudutaan turvautumaan tuomioistuinten omiin asiointipalveluihin. Kun yksityiset digipalvelut voisivat näyttää vain samoja tietoja, mitä Suomi.fi-viesteissä voidaan näyttää, tuomioistuinviraston käsityksen mukaan yksityisten digipostipalveluiden mahdollisuudet tarjota asiakkaille parempia toiminnallisuuksia kuin Suomi.fi-viesteissä olisivat rajallisia, koska ne rajoittuisivat lähinnä parempaan käyttöliittymään esimerkiksi viestien ryhmittely lähettäjän mukaan.

Tuomioistuinten mahdollisuuksia lähettää viestejä Suomi.fi-viesteihin rajoittaa mahdollisten Digi ensin -lakimuutosten jälkeen vastaava prosessiosoiteseäntely kuin mitä on jo nyt voimassa. Lakisäännökset velvoittavat tuomioistuimia lähettämään tiedoksiantoja osoitteeseen, jonka asiakas on ilmoittanut. Siten tuomioistuimet joutuvat lähettämään myös sellaisille asiakkaille, joilla olisi Suomi.fi-viestit käytössä, tiedoksiantoja hänen ilmoittamaansa osoitteeseen. Prosessiosoite on asiakohtainen, joten asiakkaalla voi olla eri asioissa eri prosessiosoitteita käytettävissään.

Tietosuojaikutusten osalta Tuomioistuinvirasto kiinnittää huomiota erityisesti esitysluonnoksessa olevaan mainintaan, että haitalliset tietosuojaikutukset arvioidaan todennäköisyydeltään kaukaisiksi. Tietosuojariskejä voidaan esityksen mukaan vähentää sillä, että hallinnon asiakas ei käytä yhteiskäytössä olevaa digipostilaatikka viranomaisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen. Tuomioistuinvirasto katsoo, ettei tietosuojariskien vähentämistä voida jättää asiakkaan toimien varaan eikä haitallisten tietosuojaikutusten todennäköisyyttä voida arvioida kaukaiseksi. Erityisesti tuomioistuimilla voi olla tarvetta varmistua vastaanottajan henkilöllisyydestä, kun esimerkiksi rikosasioissa lähetettävät haasteet ja korvausvaatimusten toimittamispyynnöt liitteineen ovat pääsääntöisesti salassa pidettäviä vähintään siihen asti, kunnes asiaa on käsitelty istunnossa ja ne voivat sisältää hyvinkin arkaluonteisia tietoja asianosaisista.

Kukkonen-Suvivuo Tiina
Tuomioistuinvirasto

Lindqvist Heidi
Tuomioistuinvirasto